

13, 16 APRILIU 1863
ANULU VII.

BOMANU

DIARIU POLITICU, COMERCIALE, LITERARIU.

LUMINEDĂ PE

SI VIEI FI

SI VIEI PUȚE

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

- 1863

articulă care se termină: „Nefericită Francia, nefericită Rege!“ eșia din adunăță, acitățu și aplausu de toți.

Curtea regale din Paris, suptă președintă baronul Séguier, recunoscută pentru independență sa cea mare, a acitățu mai multe diarii între altele, diariul *les Débats*, și publicul său grăbitu a face o manevră, strigându-se trăiască Seguier! se trăiască curtea regale.

Pariile și partizanii ministeriului începură să scrie *l'ivre de Statu*, și despe *necesitatea unei dictature*.

Astăfăt se scria: — În adunările care se voru întruni, cestiunea majorității este cu totul neînsemnată; ministeriul este datoru se scape tronul, și mărgă înainte fără majoritate. Majoritatea este regele. — Dacă Camera va refuza bugetul, dacă alegătorii voru trămite totu revoluționari în Camera, este trăunță ca o măndă puterică se stabilescă ecilibrul între puteri. Dacă Camera va refuza bugetul, regele va chiama o Adunare care se votese cincițuielii facute și se modifice legea electorale. Puterea regelui poate se se rădice mai pre susu de legi. Cela ce se numește *coup d'état*, dicău acesti diarii, este unu lucru social și regulat cându Regele lucrăsă în interesul general al poporului, chiar dacă lucru in contra legilor.

Unu poporu nu pote fără rușine, fără decădăță, fără cea mai sicură sinucidere, se primescă în principiu lovitile de Statu ca o băse a dreptului publicu și a guvernului seu, și éca ce voiau se impus Francei. D. Palignac și amicii sei. Dar era vorba de a sci că Corona pote în alegărea și în mantinerea ministrilor sei a nu tinea vici o socotă despre similitudinele Adunării și ale țerei. Regele Carol X, prin formarea ministeriului Polignac și atitudine ofensătoare pentru națiune. Nu mai era o luptă între partite și osebite sisteme de guvern, dar nu și facere de obore și de viață între Franța și Regele sei. Suveranitatea poporului se invoca în fața suveranității regelui. Loviturile de Statu populare se prevedeau gata a trebui lovitorile de Statu regali. (Guizot.)

Dinastia mergea către prăpastie; ajunsese în acel punct fatal cându se manifestă simptomele cele mai sigure ale căderii guvernelor. Mai toți omenei eminenți prin sciuță și talentu trebuseră în oposiție, și chiar aceia care susținuseră mai eu energă această dinastie la începutu, aceia sără aru și avutu celu mai mare interesu personal a o sprijini pe calea constituțională, deveniseră cei mai mulți capi majorității ostile guvernului. Bonnechose.

Adunările se întinuă la 2 Martie 1830. Regele, în mesagiul său de deschidere dicea aceste cuvinte în care se coprindea totă schița dramei: „Veti respinge cu desprețu perfidele insuiri ce o rea voită voiesce a propaganda. Dacă culpabile manopere voru aduce guvernului meu pedice pe cari nu voiescă le prevedea, voi găsi puterea d'a le învinge în otărirea mea d'a mărtioea pecea publică.“

Acestă cuvinte au produsu o tristă impresiune în Adunare. Ce însemnă acestu limbagiu falsu pusu în gura regelui, dicea Royer-Collard, ce înțelege prin aceste culpabile manopere? Dacă suru comploturi sunu

tribunale spre a le judeca, și totă publică spre ale repreme. Daru me temu c'aceste culpabile manopere se nu fiă altu-ceva decătu desbaterea publică, resistența la o politică asurdă, la unu arbitriu premeditatu.“

Asemenea și diariul *les Débats*, de la 3 Martie 1830 dicea: „amă citit și anu recitit cuvintele din mesagiul tronului. Omii de cugetări durerose s'au presintat spiritul nostru. Căci în fine, tronul este ore amenințău? drepturile corona sunt ore atacate? unde suntu turburi? unde suntu conspiratorii? nu vedem de cătu unu ministeriu care pote să cadă, care va cădea, și acă nu lovesc tronul.“

Ministeriul va fi datoru se se esplice înaintea camerilor. Acolo nu va mai fi acoperit de maestatea regale. I se va cere societă de totă cuvintele sale. Dacă este adevăratu că ministeriul s'ă gândit să ia, spre a se apera, arme cari nu suntu legali, și compromite tronul chiară într-o luptă fatală, Camera cunoște drepturile și datoriele sale. Este în Chartă unu articlu care trămite înaintea curții pașilor pe ministrul culpabile de trădere! Daru daca ministeriul și voitul se ratimidesă, se sperie prin amenință totu vo trebu pedepsit, în ori și care casu, pentru că lasă se să pese pe Franța o durerosă nesicuranță.

Camera începe desbaterea Adresei. Vom reproduce căteva părți din lecționele discursu alu d Guizot. „Se vorbitu multe despre statua de îngrijire și de turburare în care venirea acestu ministeriu a aruncatul Francei. Timpul n'a lipsitul acestu ministeriu. De săptă luni se astă puțere. Care este binele produsu de lucările sale? Spiritele suntu ore mai înscriso tomerile sunu ore impunătoare? Sunu esită ore din crisea în care nese cufundatul venirea sa la putere? Nu, negresițu Turburarea publică, din contră, a crescutu pe să-care di, astădă chiară crisea urmădă și devine mai gravă; ministeriul pote vorbi despre nelucratea sa, daru niciunu rezultatul bunu nu ne pote spune înainte, această nelucrare n'a fostu de ujunsu spre a vindeca reul său a facutu esistența sa.

„Acestu reu, ministrul, este mai mare, mai adincu, și generale, de cătu și închipuescă chiară acei cari credu că reul există. Turburarea n'a fostu aruncată numai în spirite; siguranța publică n'a suferit singură din influență ministeriului; și în altă parte a aruncatul cea mai deplorabile perturbăție.

Nici o dată puterea nu s'a arătatul mai slabă, mai slăbitoare, mai grăbită d'a fugi înaintea greutăților, mai turburată de îndouință asupra ei înseși, asupra mijlocelor sale, asupra viitorului său. Întrebă publicul, nimeni nu se mai increde în intenționile sale, totu ridu de neputință sa. Aici ore trebuia să aducă prerogativa regale?

De săptă luni puterea a perduțu increderea și energia precum și publicul său sicurantă.

Daru ministeriul a perduțu și autoritatea asupra spiritelor, acelu prestigiul moral, acelu prestigiul altău de necesarul în țările libere, fiindu că

impinge înainte voinele fără a le comanda.

„Ce a făcutu ministeriul din această autoritate care este firescă a guvernului regelui? N'a compromis-o ore, puindu o în luptă cu temerile ce a produsu și cu pasiunile drepte ce a destepătat?“

„Astă-felu înțelege ministeriul a luă în măna cauza puterii, a face se triumfe principiile sale, a o rădica mai presus de lovirile inimicilor sei?“

„Acătă perturbație generală a puterilor publice, acătă vătămare a stării loru naturale, acesta este domnilor, reul care turbură spiritele, și pe care trebuie, neapăratu, se luu vindecă. Ni se dice că Franția este dinistă, că ordinea nu este

nicu de cumu turbură; este devețat, ordinea materiale nu este turbură; foșii umblă în libertate, în linie. Daru reul ce v'amu arestatu este ore mai pucinu? elu este ore mai pucinu gravu? Nu, ișbesce ore, nu turbură ore cugetarea tuturor omenilor serioși și prevedetori? Acătă reu este mai gravu de cătu multe rescole, mai gravu de cătu desordinele materiali cari n'ă turbură Englitoru,“

„Cuvintele noastre, domnilor, sinceritatea cuvintelor noastre, că singurul consilu ce puterea trebuie să se primescă de la noi, singura voce care trebuie să se rădice până la dinu, și se risipescă ilușunile sale. Se ne ferim d'a impună puterea loru, se ne ferim d'a slabii expresiunile noastre; se fiu respectoare, daru se nu fiu nici timede nici indoiiose. Adeverul are deșulă greutate d'a petrunde pînă la cabinetul regilor, se nu iu' trămitemul palidu și slabu, și se nu-i mai fiu cu putință d'a nu-lu recunoscă, sau d'a se nșe asupra sincerității sentimentelor noastre.“

În adresă, se astă aceste cuvinte sincere și pline de devotamentu pentru corona și pentru țără. „Conștiința noastră, onoarea noastră, fideliitatea că vănu juratul, și pe care uă vomu păstra totu-de-una, ne impună datoria, Sire, de a ve descoperi cauza reului. Charta consecră că unu dreptu, intervenie ea țărăi în desbaterea intereselor publice. Acătă intervenie este circonserisă în margini bine însemnate și nu vomu suferi nici o dată ca guvernul să se cutese a se încerca să treacă peste dînsel. Acătă intervenie face din concursul permanent alu guvernului vostru cu dorințele poporului vostru, condiționea neapărată a mersu lui regulatul alu trebilor publice. Sire, lealitatea noastră, devotamentul vostru ne condamnă să spună că acestu concursu nu esiste. O neincredere nedreptă în similitudinele și în judecată poporul vostru este astă-dă cugetarea fondamentală a administrației. Poporul vostru se întristeză, căci ea este injuriată pentru dinsul; elu este îngrijită, căci ea este amenințătoră pentru libertățile sale. Acătă neincredere nu se pote apropia de nobilea voastră animă. Nu, Sire, Franța nu voiesce a nărohiă precum și voi nu voii despăgubitul; ea este demă să aveți credință în lealitatea și procuru și dinu să aveți credință în săgăduințele vostre.“

Acătă adresă, care coprindea atât de noble și sincere cuvinte, a fostu

atacată, cu violină. „Limbagiu său, dice Villemain, era cuviinciosu, respecta corona și n'avea totă asprimea, cu care de multe ori comunele din Englitoru a grăbitu căderea unui ministeriu incapabile, indereticu sau bănuită. Căti va partizani indereticu și vechiul regime, și unii legisti, servitori neruinați și ori căru regime absolutu, lauda enegia ce Regele voia să desfășure, și repeta cuvintele de culpabile manopere.“

Adresa a fostu acusată că volesce se usurpe puterea, că lovesce drepturile coronei, că face uă deséră apotocă din fantoma opinioni publice, că impinge la revoluție și la restaurare Tronul.

Ministrul se marginea și dicea: „Chișinău la cărma guvernului de voia regelui, nu ne vomu retrage de cătu prin ordinile regelui; primul său reșerva totă acătă respondere.“

Daru logica d-lui Dupu dovedea totă absurditatea acestor cuvinte prin practica chiară a guvernului reprezentativ; le ureta drepturile positive ale camerii, atătă de puternice în votarea impositului, d'a privilegiu, a controla și a modera puterea. „N'ati înțelesă cugetarea adresei, responderea elu la plângerile declamatorie ale cabinetului. Basea adresei este uă profund respectu pentru persoana și autoritatea regelui. Nu, nu, domnilor, sinceritatea cuvintelor noastre, că singurul consilu ce puterea trebuie să se primescă de la noi, singura voce care trebuie să se rădice până la dinu, și se risipescă ilușunile sale. Se ne ferim d'a impună puterea loru, se ne ferim d'a slabii expresiunile noastre; se fiu respectoare, daru se nu fiu nici timede nici indoiiose. Adeverul are deșulă greutate d'a petrunde pînă la cabinetul regilor, se nu iu' trămitemul palidu și slabu, și se nu-i mai fiu cu putință d'a nu-lu recunoscă, sau d'a se nșe asupra sincerității sentimentelor noastre.“

În adresă, se astă aceste cuvinte sincere și pline de devotamentu pentru corona și pentru țără. „Conștiința noastră, onoarea noastră, fideliitatea că vănu juratul, și pe care uă vomu păstra totu-de-una, ne impună datoria, Sire, de a ve descoperi cauza reului. Charta consecră că unu dreptu, intervenie ea țărăi în desbaterea intereselor publice. Acătă intervenie este circonserisă în margini bine însemnate și nu vomu suferi nici o dată ca guvernul să se cutese a se încerca să treacă peste dînsel. Acătă intervenie face din concursul permanent alu guvernului vostru cu dorințele poporului vostru, condiționea neapărată a mersu lui regulatul alu trebilor publice. Sire, lealitatea noastră, devotamentul vostru ne condamnă să spună că acestu concursu nu esiste. O neincredere nedreptă în similitudinele și în judecată poporul vostru este astă-dă cugetarea fondamentală a administrației. Poporul vostru se întristeză, căci ea este injuriată pentru dinsul; elu este îngrijită, căci ea este amenințătoră pentru libertățile sale. Acătă neincredere nu se pote apropia de nobilea voastră animă. Nu, Sire, Franța nu voiesce a nărohiă precum și voi nu voii despăgubitul; ea este demă să aveți credință în lealitatea și procuru și dinu să aveți credință în săgăduințele vostre.“

Adresa a fostu priimită cu 221 de voturi și presintată regelui de Royer-Collard, și după ce fu citită, Regele a respunsu; „Amu anunțat, cătăriile mele în discursul prin care amu deschisu sesiunea, aceste oltărini suntu nestrămatate. Interesul poporului meu me opresce d'a me depărta de dînsel. Ministrul mei ve voru face cunoscute voinele male.“

Acătă protestare a fostu însemnată de patru-deci și trei de nume.

La 28 Iuliu, revoluționea îmbunătățe făcătorie de toti, în urmăre a lui, și urmărește cenușă, a se supune ordonanțelor, subsemnară o protestație, în care declară că ordonanțele suntu cea mai egalațiantă calcare a legilor, că regimile legale este întreruptă; acela alu silei a începutu în stacea în basă a flămădui, supuneră încetarea d'antă deatorie. Cetățenii chiamați d'antă a se supune suntu jnenaiști; ei suntu dăru datorii a da cei d'antă exemplul d'a se împotrivi autorității, care s'a despăiatu de caracterul de legitimitate. Astă-dă guvernul a violatul legalitatea. Nu mai suntem datori a ne supune.“

Această protestare a fostu însemnată de patru-deci și trei de nume.

La 28 Iuliu, revoluționea îmbunătățe făcătorie de toti, în urmăre a lui, și urmărește cenușă, a se supune ordonanțelor, subsemnară o protestație, în care declară că ordonanțele suntu cea mai egalațiantă calcare a legilor, că regimile legale este întreruptă; acela alu silei a începutu în stacea în basă a flămădui, supuneră încetarea d'antă deatorie. Cetățenii chiamați d'antă a se supune suntu jnenaiști; ei suntu dăru datorii a da cei d'antă exemplul d'a se împotrivi autorității, care s'a despăiatu de caracterul de legitimitate. Astă-dă guvernul a violatul legalitatea. Nu mai suntem datori a ne supune.“

Provenită de la Tronu, o mare călăre a dreptului a destepătat și a desfășurat totă instinctele încovate ale poporului. Regelu, spre a trece peste marginile în care ilu punea Charta, a fostu impinsu s'o violese, daru ea n'a peritul iupu acătă violeare; în ultime că și în Camera, Charta a fostu drapelul rezistenței și alu ruinării (Guizot).

Eacă săptămână ministeriul Polignac și consecințele loru fatale.

Si s'acumă, cugete, înveje fiecare calea cea bună, cugete și înveje fiecare că cea săcășă, aducău facele și efecte. Mai târziu, Camera a fostu disolu-

ată. Cu lote mișlocele arbitrarie întrebuințate la ministeriu, cu totă influența personală a regelui pusă în luptă, alegerile a fostu favorabili opoziției. Toți acei 221 cari a votat adresa a fostu aleși deputați.

Inaintea acestei manifestări energetice a națiunii, Regele nu voia se asculțe consiliile patriotice și înțelete cari i se dău chiară de unu din ministerii sei, d. Chabrol care fu silitu a se retrage. „Regelu, dicea el, învingătoriu la Alger, nu trebuie să ai bă resbelul la Paris. Oale cari modificări în cabinet, o apropiere cu omenei influiți, potu se depărteze greutățile. Rogu pe regele a cerceta căcă să a se gondă la viitorul dinastiei sale.“

Regelu nu asculta nimicu. Carol X perduse heredarea în Franța și în Chârlă, căndu adresa celor 221 ei triunfatoră din alegeri elu se credu impinsu la celu din urmă mijlocă și redusu a triunfa prin violarea Charlei sau, a peri primire revoluționa. (Guizot.)

La 26 Iuliu părău acătă ordonanțe făcătoare de disolvarea Adunării, pentru înființarea censurei, și pentru prefacerea legii electorale. Constituția era violată. Jurnalista, dupe inițiativa d. Thiers, care călășor d'antă dicea: „Trebuie să refuzu d'antă ne supune ordonanțelor, subsemnară o protestație, în care declară că ordonanțele suntu cea mai egalațiantă calcare a legilor, că regimile legale este întreruptă; acela alu silei a începutu în stacea în basă a flămădui, supuneră încetarea d'antă deatorie. Cetățenii chiamați d'antă a se supune suntu jnenaiști; ei suntu dăru datorii a da cei d'antă exemplul d'a se împotrivi autorității, care s'a despăiatu de caracterul de legitimitate. Astă-dă guvernul a violatul legalitatea. Nu mai suntem datori a ne supune.“

Această protestare a fostu însemnată de patru-deci și trei de nume.

La 28 Iuliu, revoluționea îmbunătățe făcătorie de toti, în urmăre a lui, și urmărește cenușă, a se supune ordonanțelor, subsemnară o protestație, în care declară că ordonanțele suntu cea mai egalațiantă calcare a legilor, că regimile legale este întreruptă; acela alu silei a începutu în stacea în basă a flămădui, supuneră încetarea d'antă deatorie. Regelu, spre a trece peste marginile în care ilu punea Charta, a fostu impinsu s'o violese, daru ea n'a peritul iupu acătă violeare; în ultime că și în Camera, Charta a fostu drapelul rezistenței și alu ruinării (Guizot).

Eacă săptămână ministeriul Polignac și consecințele loru fatale.

Si s'acumă, cugete, înveje fiecare calea cea bună, cugete și înveje fiecare că cea săcășă, aducău facele și efecte. Mai târziu, Camera a fostu disolu-

